

Nowy Sącz, 12 sierpnia 2021 r.

Opinia prawna

Opinia prawna w sprawie wyłączenia niektórych przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Tekst mający znaczenie dla EOG) w związku z przygotowaniem i publikacją wypowiedzi o charakterze literackim.

Stan faktyczny:

Związek Powiatów Polskich pracuje nad przygotowaniem publikacji „Słownik biograficzny starostów”. Publikacja ma mieć charakter encyklopedyczny. Celem publikacji jest upamiętnienie każdej z osób pełniące funkcję starosty od 1999 r. Wszystkie notki biograficzne będą zredagowane wg. jednolitego formatu przez Biuro Związku Powiatów Polskich na podstawie danych pozyskanych ze starostw powiatowych, od osób których dane dotyczą oraz z powszechnie dostępnych innych źródeł danych. W publikacji mają być zawarte również informacje o osobach, które zmarły. Notki biograficzne mają zostać opatrzone fotografią portretową.

Akty prawne:

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), dalej RODO.

Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz.U. z 2019 poz. 1781), dalej u.o.d.o.

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. z 2021 poz. 1062), dalej u.p.a.

Opinia

Zgodnie z motywem 2 zd. 2 i 3 preambuły RODO *prawo do ochrony danych osobowych nie jest prawem bezwzględny; należy je postrzegać w kontekście jego funkcji społecznej i wyważyć względem innych praw podstawowych w myśl zasady proporcjonalności. Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych, wolności i zasad uznanych w Karcie praw podstawowych – zapisanych w Traktatach – w szczególności prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, domu oraz komunikowania się, ochrony danych osobowych, wolności myśli, sumienia*

i religii, wolności wypowiedzi i informacji, wolności prowadzenia działalności gospodarczej, prawa do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu oraz różnorodności kulturowej, religijnej i językowej.

Zgodnie z motywem 153 zd. 1 i 2 preambuły RODO *Prawo państw członkowskich powinno godzić przepisy regulujące wolność wypowiedzi i informacji, w tym wypowiedzi dziennikarskiej, akademickiej, artystycznej lub literackiej, z prawem do ochrony danych osobowych na mocy niniejszego rozporządzenia. Przetwarzanie danych osobowych jedynie do celów dziennikarskich lub do celów wypowiedzi akademickiej, artystycznej lub literackiej powinno podlegać wyjątkom lub odstępstwom od niektórych przepisów niniejszego rozporządzenia, jeżeli jest to niezbędne, by pogodzić prawo do ochrony danych osobowych z prawem do wolności wypowiedzi i informacji, przewidzianymi w art. 11 Karty praw podstawowych.* Prawodawca unijny rozwinął motyw 153 w art. 85 RODO (Przetwarzanie a wolność wypowiedzi i informacji), zgodnie z którym państwa członkowskie przyjmują przepisy pozwalające pogodzić prawo do ochrony danych osobowych na mocy niniejszego rozporządzenia z wolnością wypowiedzi i informacji, w tym do przetwarzania dla potrzeb dziennikarskich oraz do celów wypowiedzi akademickiej, artystycznej lub literackiej. Dla przetwarzania do celów dziennikarskich lub do celów wypowiedzi akademickiej, artystycznej lub literackiej państwa członkowskie określają odstępstwa lub wyjątki od rozdziału II (Zasady), rozdziału III (Prawa osoby, której dane dotyczą), rozdziału IV (Administrator i podmiot przetwarzający), rozdziału V (Przekazywanie danych osobowych do państw trzecich lub organizacji międzynarodowych), rozdziału VI (Niezależne organy nadzorcze), rozdziału VII (Współpraca i spójność) oraz rozdziału IX (Szczególne sytuacje związane z przetwarzaniem danych), jeżeli są one niezbędne, by pogodzić prawo do ochrony danych osobowych z wolnością wypowiedzi i informacji.

Polski ustawodawca skorzystał z tej możliwości w art. 2 u.o.d.o. wskazując, że do działalności polegającej na redagowaniu, przygotowywaniu, tworzeniu lub publikowaniu materiałów prasowych w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914), a także do wypowiedzi w ramach działalności literackiej lub artystycznej nie stosuje się przepisów art. 5-9, art. 11, art. 13-16, art. 18-22, art. 27, art. 28 ust. 2-10 oraz art. 30 rozporządzenia 2016/679.

Należy przy tym zaznaczyć, że ani RODO ani u.o.d.o. nie definiują pojęcia działalności literackiej lub artystycznej. W doktrynie wskazuje się, że niewątpliwie cechą, która łączy wskazane powyżej działania, jest twórczy charakter tego rodzaju aktywności. Przejawy takiej działalności wpisują się w szeroko pojmowaną wolność wypowiedzi gwarantowaną m.in. na płaszczyźnie konstytucyjnej, a także w prawie unijnym (P. Fajgielski [w:] *Komentarz do rozporządzenia nr 2016/679 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)* [w:] *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz*, Warszawa 2018, art. 85.). W tym miejscu należy odnotować, że publikacje o charakterze encyklopedycznym zostały zaliczone przez polskiego ustawodawcę do utworów

(tj. do przejawów działalności twórczej o indywidualnym charakterze) i objął je ochroną prawnoautorską, co wynika wprost z art. 11 w zw. z art. 1 u.p.a.

W odniesieniu do działalności literackiej w art. 2 u.o.d.o. wskazano, że administrator danych osobowych nie musi stosować m.in.:

- art. 5-9 RODO (tj. przepisów określających zasady przetwarzania danych osobowych oraz podstaw prawnych przetwarzania danych osobowych);
- art. 11 RODO – (tj. przepisów o przetwarzaniu niewymagającym identyfikacji);
- art. 13-16 (tj. przepisów o realizacji obowiązku informacyjnego, prawa dostępu, prawa sprostowania);
- art. 18-22 (tj. przepisów o prawie do ograniczenia przetwarzania, obowiązku powiadomienia o sprostowaniu lub usunięciu danych osobowych lub o ograniczeniu przetwarzania, prawie przenoszenia danych, prawie do sprzeciwu oraz profilowaniu);
- art. 28 (tj. niektóre z przepisów o podmiotach przetwarzających dane w imieniu administratora);
- art. 30 (tj. przepisów o rejestrowaniu czynności przetwarzania).

Pobocznie należy zauważyć, że publikacja będzie obejmowała również osoby zmarłe. W takim zakresie RODO w ogóle nie ma zastosowania. Zgodnie z motywem 27 preambuły RODO *niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do danych osobowych osób zmarłych. Państwa członkowskie mogą przyjąć przepisy o przetwarzaniu danych osobowych osób zmarłych.* Powyższe potwierdza brzmienie art. 4 pkt 1 RODO w części definiującej pojęcie danych osobowych, które odnosi się do osób fizycznych.

Powyższe nie oznacza, że prawa osób, których dane pojawią się w publikacji literackiej nie są objęte ochroną. Osoby te (oraz osoby bliskie) zawsze mogą skorzystać z ochrony przewidzianej w przepisach dotyczących dóbr osobistych.

W odniesieniu do publikacji wizerunku zgodnie z art. 81 ust. 2 pkt 1 u.p.a. zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych.

Sporządziła:

r.pr. Bernadeta Skóbel, Związek Powiatów Polskich